

Gezinnen met lage inkomens steeds vaker in overbezette woning

JOEKE KUYVENHOVEN & DANIEL VAN WIJK

Opgroeien in een krappe woning kan nadelige gevolgen hebben voor kinderen. Maar hoeveel en wat voor gezinnen met jonge kinderen wonen in een overbezette woning? En hoe heeft het aandeel gezinnen in een krappe woning zich de afgelopen jaren ontwikkeld? Er is een groeiende ongelijkheid in woonruimte, waarbij gezinnen met een lager inkomen vaker een te krappe woning bezetten.

Foto: Gerard Stolk / Flickr

De Nederlandse woningmarkt werd het afgelopen decennium gekenmerkt door een toenemende woningtekort en stijgende huizenprijzen. De beperkte beschikbaarheid van betaalbare en passende woningen zou ertoe kunnen leiden dat er steeds meer kinderen opgroeien in woningen met onvoldoende woonruimte. Opgroeien in zo een overbezette woning kan nadelige gevolgen hebben voor de gezondheid, ontwikkeling en het welbevinden van kinderen. Met het toenemende

tekort aan betaalbare en passende woningen, is het daarom van belang om zicht te krijgen op gezinnen in overbezette woningen. In dit artikel definiëren we overbezetting als het hebben van minder dan 20 vierkante meter aan woonruimte per persoon (zie kader). We bekijken hoeveel gezinnen met kinderen in de leeftijd 0-5 jaar in een overbezette woning wonen en hoe zich dit in de periode 2012-2022 heeft ontwikkeld. Ook bestuderen we de achtergrondkenmerken van deze gezinnen om te kijken wie er in deze woningen wonen.

Grote gezinnen met laag inkomen vaker in krappe woning

In 2022 woonde 12 procent van de gezinnen met een kind tussen 0 en 5 jaar in een woning met minder dan 20 vierkante meter per gezinslid. Gezinnen in overbezette woningen hadden gemiddeld 16 m² beschikbaar per persoon, bij gezinnen in niet-overbezette woningen was dit 37 m².

De onderstaande tabel laat zien dat het aandeel gezinnen in een overbezette woning sterk verschilt tussen verschillende soorten gezinnen. Grotere gezinnen wonen vaker in een overbezette woning. Daarnaast komt overbezetting veel vaker voor onder gezinnen die wonen in woningen van woningcorporaties en bij gezinnen waar de ouders laagopgeleid zijn, niet werken of een laag inkomen hebben. Tot slot wonen gezinnen in zeer sterk verstedelijkte gemeenten vaker in een krappe woning, mogelijk doordat de woningen hier kleiner zijn en de huizenprijzen hoger liggen.

Achtergrondkenmerken van huishoudens met een kind tussen 0 en 5 jaar (in percentages) die in een overbezette woning (minder dan 20 m² per persoon) wonen, 2022

Huishoudkenmerken	Woning en omgeving	Sociaaleconomische kenmerken
Type huishouden	Eigendom woning	Opleidingsniveau ouders
Paar met kinderen	Corporatiehuur	Laag
Eenoudergezin	Particuliere huur	Midden
	Koop	Hoog
Aantal kinderen	Stedelijkheid	Arbeidsparticipatie ouders
1-2	Niet	Geen van ouders werkend
3-4	Weinig	Eén ouder werkend
Meer dan 4	Matig	Beide ouders werkend
	Sterk	
	Zeer sterk	
		Inkomen
		Heel laag
		Laag
		Midden
		Hoog
		Heel hoog

Noot: inkomenskwintielen (Q1) heel laag, (Q2) laag, (Q3) midden, (Q4) hoog en (Q5) heel hoog; observaties met missende waarden zijn uit de berekeningen gelaten. N=721.341.

Bron: Stelsel van Sociaal-statistische Bestanden, CBS.

Overbezette wonen blijft stabiel, maar neemt toe onder lage inkomens

Figuur 1 laat het aandeel huishoudens met een kind tussen 0 en 5 jaar zien dat in een overbezette woning woont, uitgesplitst naar inkomenskwintiel van de ouders. We zien dat het totaal aandeel jonge gezinnen dat in een overbezette woning woont in de periode 2012-2022 min of meer stabiel is gebleven. Hoewel er gemiddeld weinig verandering is, zien we in deze periode wel groeiende verschillen naar inkomen van gezinnen. Het aandeel gezinnen in een overbezette woning is onder lagere inkomensgroepen namelijk gestegen tussen 2012 en 2022. Het grootste verschil ligt bij het laagste inkomenskwintiel in vergelijking met de rest (Q1 in figuur 1). Onder deze groep is het aandeel dat overbezette woont toegenomen van 33 procent in 2012 tot 39 procent in 2022. Hierbij moet worden opgemerkt dat slechts zo'n 10 procent van de gezinnen met jonge kinderen

een heel laag inkomen heeft. Onder gezinnen met een laag (Q2) inkomen is het aandeel dat in een overbezette woning woont stabiel, onder gezinnen met een midden (Q3), hoog (Q4) of heel hoog (Q5) inkomen is vanaf 2016 zelfs een lichte afname te zien.

Conclusie

Gemiddeld genomen is er tussen 2012 en 2022 weinig veranderd in de mate waarin gezinnen met jonge kinderen in overbezette woningen wonen. Achter dit stabiele gemiddelde schuilt echter een groeiende ongelijkheid. Onder gezinnen met lage inkomens is overbezetting namelijk wel degelijk toegenomen, en in 2022 woonde bijna vier op de tien gezinnen met een laag inkomen in een woning waar minder dan 20 vierkante meter per persoon beschikbaar was. Het lijkt er daarmee op dat vooral gezinnen met lage inkomens zijn getroffen door de wooncrisis en nu meer dan voorheen in een krappe woning wonen. Deze ontwikkelingen hebben mogelijk langdurige gevolgen voor de ontwikkeling van kinderen die opgroeien in overbezette woningen, bijvoorbeeld op het gebied van schoolprestaties of gezondheid. Doordat overbezetting steeds sterker verbonden is met het inkomen van gezinnen, speelt overbezetting mogelijk ook een steeds grotere rol in de ongelijke kansen van kinderen uit verschillende sociaaleconomische milieus.

Joeko Kuyvenhoven, NIDI-KNAW/

Rijksuniversiteit Groningen en Universiteit van Amsterdam, e-mail: j.kuyvenhoven@uva.nl

Daniël van Wijk, NIDI-KNAW/Rijksuniversiteit Groningen en UMCG, e-mail: wijk@nidi.nl

LITERATUUR:

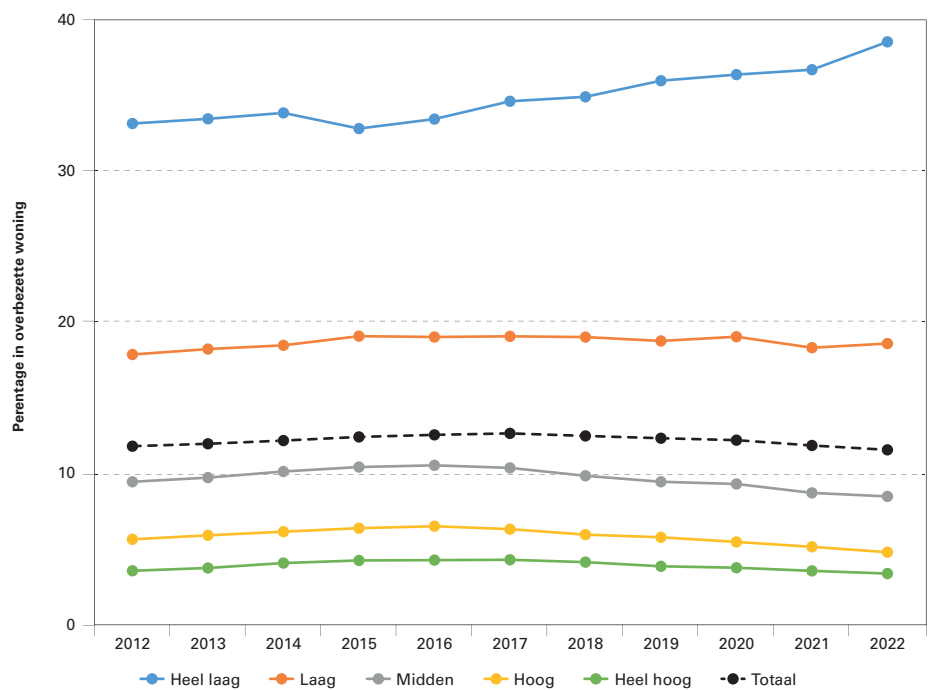
- Clair, A. (2019), Housing: an Under-Explored Influence on Children's Well-Being and Becoming. *Child Indicators Research*, 12 (2), pp. 609-626.
- Leidemeijer, K en J. Mandemakers (2022), *Leefbaarheid in Nederland 2020: Een analyse op basis van de Leefbaarometer 3.0*. Amsterdam: Atlas Reserch.
- Wijk, D. van (2024), Stijgende huizenprijzen deels verantwoordelijk voor daling geboortecijfer, *Demos*, 40 (8), pp. 1-4.

Dit onderzoek is gebaseerd op data uit de registers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Voor de jaren 2012-2022 zijn huishoudens geselecteerd met minimaal één persoon tussen 18 en 50 jaar (vrouwen) of tussen 18 en 60 jaar (mannen) waarvan het jongste kind in het huishouden tussen de 0 en 5 jaar is. We spreken hierbij over de ouders in het huishouden, maar dit kan ook een niet-biologisch ouderfiguur zijn.

Overbezette wonen is berekend aan de hand van de woonoppervlakte (m²) per persoon in het huishouden. We definiëren overbezetting als het hebben van minder dan 20 m² woonoppervlak per gezinslid, een definitie die ook wordt gehanteerd voor de Leefbaarometer. Deze definitie wijkt af van de definitie van Eurostat, waarin overbezette wonen wordt gedefinieerd aan de hand van het aantal kamers per persoon in het huishouden.

Inkomenskwintielen verdelen de bevolking in vijf gelijke groepen op basis van inkomen. Deze zijn berekend per jaar aan de hand van het gemiddelde persoonlijk inkomen van de referentiepersoon en zijn of haar partner in een huishouden. Huishoudens zijn ingedeeld in kwintielen op basis van de verdeling van het persoonlijk inkomen in de totale bevolking in de onderzochte leeftijden, waarbij elk kwintiel 20 procent van de bevolking vertegenwoordigt, van laag naar hoog inkomen.

Figuur 1. Aandeel huishoudens met een kind tussen 0 en 5 jaar dat in een overbezette woning woont (20 m² per persoon) naar inkomenskwintiel van de ouder(s) per jaar. 2012-2022

Noot: inkomenskwintielen (Q1) heel laag, (Q2) laag, (Q3) midden, (Q4) hoog en (Q5) heel hoog; N=8.009.527.

Bron: CBS, Stelsel van Sociaal-statistische Bestanden.

Foto: Gilbert Sopakuwa/Flickr

